



The model of institutionalization of Islamic-revolutionary principles and values in the body of I.R.Of Iran national defense-security organizations

Nik Bakhsh Habibi¹*, Kazem Jafari², Mohammadreza Mohammadi Todashki³, Mehrdad Mustafaei⁴

Abstract

Institutionalization is a three-step process based on recognition, practice and internalization, which means rooting concepts in the audience's belief and mind in action and perception of common meanings. The purpose of this research is to design a model for the institutionalization of Islamic-revolutionary principles and values in defense-security organizations. The research is based on a qualitative research using the focus group method, that is, a group of experts (7 people in this research) in order to collect information, investigate the research problem, while exchanging attitudes and ideas, which are selected purposefully and from among the experts. Higher Military University of National Defense, Air Force, Dafos and Imam Hossein (AS) have been selected by snowball method. In this research, 8 principles and 18 values were counted from the statement of the second step of the Islamic Revolution, and in order to institutionalize them, using a three-stage hybrid model of knowledge and awareness, practice and repetition, and internalization with the help of the statistical test of the Friedman ratio test. They were ranked.

The research results show that group training methods; consultation, discourse and face-to-face interaction (face-to-face); The educational workshop, along with the recognition of Islamic-revolutionary human models and criticism and debate and free-thinking sessions have the most impact in the stage of knowledge and awareness and the methods of books and pamphlets, virtual individual training and sermons and oratories have the least effect on the institutionalization of principles and values, are evaluation and monitoring of performance for the practice and repetition stage as well as the transformation of principles and values into organizational culture is a sign of the internalization stage in institutionalization.

Keywords: institutionalization, values, principles, organization

Citation Habibi NikBakhsh, Jafari Kazem, Mohammadi Todashki Mohammadreza, Mustafaei Mehrdad (2023). The model of institutionalization of Islamic-revolutionary principles and values in the body of I.R.Of Iran national defense-security organizations *Journal Of Army Strategic Research*, 2 (4):133-158.

1- Ph.D. Strategic Management . Supreme National Defense university - Future Study Group, Tehran,
Iran -nikbash@gmail.com

2- Ph.D. Human Resources Management, Semnan university, Iran

3- Ph.D. joint military operations, Dafos Aja faculty, Tehran, Iran

4- Ph.D. joint military operations, Dafos Aja, Tehran, Iran



مدل نهادینه‌سازی اصول و ارزش‌های اسلامی - انقلابی در پیکره سازمان‌های دفاعی - امنیتی ملی ج.ا.ایران

نیک بخش حبیبی^{۱*}، کاظم جعفری^۲، محمدرضا محمدی تودشکی^۳، مهرداد مصطفایی^۴

چکیده:

نهادینه‌سازی، فرایندی سه مرحله ای مبتنی بر شناخت، تمرین و درونی سازی به معنای ریشه سازی مفاهیم در باور و ذهن مخاطبان است. هدف از تحقیق حاضر طراحی مدلی در جهت نهادینه سازی اصول و ارزش های اسلامی- انقلابی در سازمانهای دفاعی - امنیتی می باشد. تحقیق پیش روی یک تحقیق کیفی با استفاده از روش گروه کانونی بوده که از بین خبرگان دانشگاهی نظامی عالی دفاع ملی، هوایی، دافوس و امام حسین(ع) به روش گلوله برفی انتخاب شده است. در این تحقیق از بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به تعداد ۸ اصل و ۱۸ ارزش احصاء گردید که به منظور نهادینه سازی آنها با استفاده از مدل ترکیبی سه مرحله ای شناخت و آگاهی، تمرین و تکرار و درونی سازی به کمک آزمون آماری تست فریدمن نسبت به رتبه‌بندی آنها اقدام شد. نتایج تحقیق نشان می دهد که روش های آموزش گروهی؛ مشاوره، گفتمان و تعامل چهره به چهره (حضوری)؛ کارگاه آموزشی، در کنار شناخت الگوهای انسانی اسلامی - انقلابی و جلسات نقد و مناظره و آزاداندیشی دارای بیشترین تاثیر در مرحله شناخت و آگاهی و روش های کتاب و جزوه، آموزش انفرادی مجازی و وعظ و خطابه دارای کمترین اثر در نهادینه سازی اصول و ارزشها هستند. ارزیابی و پایش عملکرد برای مرحله تمرین و تکرار و هم چنین تبدیل اصول و ارزش ها به فرهنگ سازمانی نشانه مرحله درونی سازی در نهادینه سازی است.

واژگان کلیدی: ارزشها، اصول، نهادینه سازی، سازمان.

استناد: حبیبی نیک بخش، جعفری کاظم، محمدی تودشکی محمدرضا، مهرداد مصطفایی (۱۴۰۲) مدل نهادینه‌سازی اصول و ارزش‌های اسلامی - انقلابی در پیکره سازمان‌های دفاعی - امنیتی ملی ج.ا.ایران. فصلنامه پژوهش‌های راهبردی ارتش، ۲(۴): ۱۵۸-۱۳۳.

۱. دانش آموخته دکتری. مدیریت راهبردی. دانشگاه عالی دفاع ملی. ریاست گروه آینده پژوهی مرکز مطالعات راهبردی آجا. تهران. ایران. (نویسنده مسئول) nikhbash@gmail.com
۲. دانش آموخته دکتری. مدیریت منابع انسانی. دانشگاه دولتی سمنان. تهران. ایران.
۳. دانش آموخته دکتری. عملیات مشترک نظامی. دافوس آجا. تهران. ایران.
۴. دانش آموخته دکتری. عملیات مشترک نظامی. دافوس آجا. تهران. ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۲/۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۲۵

نوع مقاله: پژوهشی

مقدمه

متجلی کردن و نهادینه‌سازی اصول و ارزش‌های انقلاب اسلامی سرمایه‌های انسانی در راستای گام دوم انقلاب اسلامی مبتنی بر اصول و ارزش‌های اسلامی-انقلابی از مهم‌ترین امور راهبردی تمدن‌سازی محسوب می‌گردد.

در همین راستا نهادینه‌سازی، فرایندی است که از طریق آن اقدامات در جامعه تکرار می‌شوند و از جانب افراد، معانی مشترکی به خود می‌گیرند. این مفهوم در سال‌های اخیر مورد توجه خبرگان نظام ملی بوده است. نهادینه‌سازی به‌عنوان هسته اصلی ایجاد تحول و انجام حرکت‌های بزرگ در جامعه تلقی می‌شود. از این‌رو پرداختن به معنی‌شناسی نهادینه‌سازی و درک ابعاد مختلف آن به ویژه در مورد اصول و ارزش‌ها، می‌تواند نقشه راه مناسبی برای درک نحوه نهادینه‌سازی این مبانی و استفاده از پیامدها و نتایج آن برای همه مدیران، مسئولان و فرماندهان در فرآیند «تمدن‌سازی» باشد.

مهمترین دغدغه محققین که به عنوان مسئله اساسی مقاله نیز مطرح است این است که امروزه همه سازمان‌های نظام ملی و لزوم‌ترین آنها سازمان‌های دفاعی - امنیتی در انجام و تحقق اهداف مأموریتی خود به‌صورت فزاینده‌ای با محیطی پویا و در حال تغییر روبه‌رو هستند و یکی از مشکل‌ترین فرآیندهای سازمانی آنها در چرخه «تمدن‌سازی» موضوع بسیار مهم «نهادینه‌سازی اصول و ارزش‌های انقلابی-اسلامی» در پیکره آنها است.

ترکیب دو عنصر تغییر و تحول متعالی و علاقه به ثبات در مبانی نظام‌های انقلابی، ایجاد می‌کند که نیازی متناسب پدید آید که بتواند شهروندان انقلابی را، در عین شور و اشتیاق به تحول و دگرگونی، به حفظ و تحکیم اساس نظام انقلابی، وفادار نگاه داشت و این نکته خود از پیچیدگی‌های دوره گذار انقلاب‌هاست.

دوره‌ای که اگر کارگزاران و رهبران انقلاب در تلفیق معرفت و احساس متناسب با این دوره، کوتاهی ورزند یا روحیه تغییر و تحول‌خواهی، چون سیلاب بنیان برانداز، خود نظام سیاسی انقلابی را درهم خواهد ریخت و یا به سرعت عناصر تغییرخواهانه نهضت، به رکود می‌انجامد و سرخوردگی سیاسی را در جامعه انقلابی پدید خواهد آورد. (صالحی، ۱۳۸۲)

از طرفی نیز، حضور و نفوذ قدرت‌های جهانی در منطقه حساس ژئوپلیتیکی غرب آسیا از یک‌سو و وجود چالش‌های منطقه‌ای از سوی دیگر، موجب شده است تا این منطقه تبدیل به منطقه‌ای بحرانی و در نتیجه بروز تهدیدات نوپدید نرم و نیمه سخت و سخت نظامی علیه

جمهوری اسلامی ایران و به تبع آن بازوی نظامی آن با تمرکز بر جنگ شناختی سرمایه انسانی و تحمیل شرایط انفعال، تسلیم و کاهش روحیه رزم و دفاع همه‌جانبه شود.

در چنین وضعیت و شرایط ضرورت پرداختن به مسئله «جهاد تبیین» در چارچوب ارزش‌ها و اصول اسلامی - انقلابی انکار ناپذیر است. این ضرورت ایجاب می‌کند تا بر اساس مبانی قابل درک علمی، متناسب با انتظارات جمهوری اسلامی ایران نسبت به طراحی نظام نهادینه سازی در جهت استقرار این اصول و ارزش‌ها در پیکره سازمان های دفاعی امنیتی نیز تلاشی مضاعف ولی علمی و نظام‌مند صورت پذیرد. با نگرش به مراتب پیش‌گفته مسئله اصلی این مقاله پژوهشی «ارایه مدل نظام‌مند نهادینه‌سازی اصول و ارزش‌های اسلامی - انقلابی در پیکره سازمان های دفاعی - امنیتی (با تأکید بر گام دوم انقلاب اسلامی) است.

اهمیت این تحقیق در آن است زیرساخت نظری و علمی برای نظام ملی نهادینه سازی مؤلفه‌های ارزش‌ها و اصول اسلامی - انقلابی در افق آینده متناسب با گام دوم انقلاب اسلامی احراز خواهد شد و ضرورت این تحقیق از آنجا حاصل می‌گردد که ابهامات ناشی از فهم درست مؤلفه‌های ارزش‌ها و اصول اسلامی - انقلابی و روش نهادینه سازی آنها متناسب با اهداف و راهبردهای انقلابی گام دوم می‌تواند موضوع اثربخشی فزاینده نهادینه سازی اصول و ارزش‌ها را در سازمان های دفاعی با چالش جدی روبرو سازد.

هدف اصلی این مقاله « طراحی مدل نهادینه‌سازی اصول و ارزش‌های اسلامی - انقلابی در پیکره سازمان های دفاعی - امنیتی ج.ا.ایران با تأکید بر بیان گام دوم انقلاب اسلامی» است که بر اهداف فرعی و جزئی شناسایی اصول و هم چنین ارزش‌های اسلامی - انقلابی در پیکره در پیکره سازمان های دفاعی - امنیتی ج.ا. ایران با تأکید بر بیان گام دوم انقلاب اسلامی، تبیین الگوی نهادینه سازی اصول اسلامی - انقلابی و در پایان ارایه راهکارهای نهادینه سازی اصول و ارزش‌های اسلامی - انقلابی در پیکره سازمان های دفاعی متمرکز خواهد شد.

مبانی و مفاهیم کلی

اصول، راه دستیابی به اهداف را نشان داده و مبنایی برای بیان سیاست‌های کلان، اولویت‌های حساس، اهداف مهم، جهت گیری‌ها و چگونگی تنظیم ساختارهای سازمانی می‌باشد. اصول یعنی مجموعه‌ای از مبانی و قواعد بنیادین و پایدار که بر کلیه تصمیمات و اقدامات حاکم است و هدایت‌گر تدوین سیاست‌ها، راهبردها، برنامه‌ریزی‌ها و امور اجرایی برای نیل به اهداف تعیین شده است. (شهبازی، ۱۳۹۰)

بنابراین اصول اسلامی - انقلابی به لحاظ عملیاتی، مجموعه‌ای از مبانی و قواعد بنیادین و پایدار است که در برگیرنده سیاست‌های کلان، جهت‌گیری‌ها و اولویت‌ها و... می‌باشند که بر اساس قواعد «تحلیل محتوی ۱» این اصول در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی احصاء خواهد شد. و اما ارزش‌ها، عقاید و اندیشه‌های هستند که افراد یا گروه‌های انسانی، درباره آنچه مطلوب، مناسب، خوب یا بد است، دارند. ارزش‌های مختلف، جنبه‌های کلیدی گوناگون فرهنگ‌های انسانی را نشان می‌دهند. آنچه افراد با ارزش می‌دانند، به شدت از فرهنگ ویژه‌ای که در آن زندگی می‌کنند، تأثیر می‌پذیرد (گیدنز، ۱۳۹۶، ۷۸۷) و در تعریفی دیگر ارزش‌ها، فرایندهای جهت‌داری هستند که به وسیله آنها فرد با شیوه‌هایی از پیش آموخته در زندگی خود، به محیط پاسخ می‌دهد. ارزش‌ها در حقیقت، رجحان یا برتری فرد بر مبنای مفاهیم مطلوب یا مطلوب‌ترین مفاهیم است به زندگی معنا می‌بخشد (حاتمی نسب و دیگران، ۱۳۹۱، ۱۲۸). ارزش در اصل، مفهومی است که نشان‌دهنده مجموعه‌ای از گرایش‌های فرد در موقعیت‌های اجتماعی است که هدف‌های کلی او را در زندگی تعیین می‌کند. بدون وجود ارزش‌های خاصی در جامعه، مردم در تدوین اهداف و آرمان‌های اجتماعی خود دچار مشکل خواهند شد. ارزش‌ها، پایه هویت فردی و اجتماعی افراد را در جامعه می‌سازند، این ارزش‌ها به زندگی اجتماعی افراد نظم می‌دهند، به همین دلیل است که تغییر ناگهانی ارزش‌ها، منجر به آسیب‌های فردی و جمعی می‌گردد. از این رو پرداختن به ارزش‌ها و تبیین و شناسایی جنبه‌های مختلف آن، می‌تواند مسئولان و فرماندهان را در روند شناسایی و مقابله با چالش‌ها و تهدیدها در مورد ارزش‌ها یاری رساند. بر همین اساس می‌توان چنین بیان کرد که ارزش‌های اسلامی - انقلابی، معیارهای انتخاب برآمده از اصول، عقاید و باورهای اسلام در مورد استقرار حکومت اسلامی است که وضع مطلوب را به کنشگر نشان می‌دهد. ارزش‌های اسلامی - انقلابی، چون حکایت از حقیقت و واقعیت نفس الامری، فطری، ذاتی و عقلی دارد، بنابراین ویژگی‌های کلی آنها را می‌توان چنین برشمرد:

- ۱- منشأ فرهنگ اسلامی و انقلابی دارند. ۲- ضرورت اجتماعی دارند. ۳- در قلمرو سیاست عمومی، حکومت و حکمرانی قرار دارند. ۴- راهنمای کنش اجتماعی هستند.
- ارزش‌ها از نظر اسلامی به دو دسته ارزش‌های ثابت یا ارزش‌های فطری و ارزش‌های نسبی یا ارزش‌های اکتسابی محیطی و... تقسیم می‌شوند. اصول ثابت اخلاقی و فطری نظیر

اصول حق جویی، عدالت طلبی، زیبایی دوستی و جمال گرایی اصل صداقت، اصل ابتکار و نوآوری اصل عبودیت و خدامحوری و... متغیر است (احمدی، ۱۳۸۳)

ارزش‌ها از دیدگاه اسلام با ارزش‌های عرفی الزاما یکسان نیستند. ارزش‌های اسلامی ارزش‌های ره آورد وحی و عملکرد و سیره عملی رسول الله می‌باشد. یکی از ویژگی‌های برجسته ای که ارزش‌های دینی را از ارزش‌های اجتماعی متمایز کرده است مطلق بودن ارزش‌های الهی است در حالی که ارزش‌های اجتماعی نسبی‌اند و اگر برخی از ارزش‌ها در همه جوامع یکسان است منظور آن دسته از ارزش‌هایی است که بشر با تکیه بر عقل و فطرت خود که یکی از ابزار کشف مسیر و حقیقت است، می‌باشد.

نهادینه‌سازی فرایندی است که از طریق آن، کنش‌ها (اقدامات) تکرار می‌شوند و از جانب کنشگران و دیگران، معانی مشترکی به خود می‌گیرند. فرایند نهادینه‌سازی مبتنی بر سه مرحله است: مرحله اول برونی کردن اقدامات عینی و مشهود و مرحله دوم صورت واقع دادن تفسیرهای ذهنی و در آخر یعنی مرحله سوم درونی کردن به معنای ریشه کردن آن مفاهیم در باورها و ذهن مخاطبان. (هچ و کانلیف، ۱۳۹۵، ۱۷۶).

نهادینه‌سازی یک امر اجتماعی، به معنای ریشه‌ای کردن آن در عمق وجود افراد جامعه است و منظور از نهادینه‌سازی ارزش، ریشه‌ای کردن ارزش در متن و عمق جامعه بزرگ ارتش جمهوری اسلامی ایران است.

نهادینه کردن رفتار انسانی، در واقع روندی است که از بدو تولد انسان آغاز می‌شود و توانمندی‌های او را در مسیر هنجارهای اجتماعی شکل می‌دهد. جامعه‌شناسان، نهادینه شدن را نوعی فرایند می‌دانند که طی آن رفتارهای منظم، با دوام و تا حد زیادی پیش‌بینی‌شده در کنش متقابل توسعه می‌یابند. این فرایند با شروع پذیرش ارزش‌ها و اجرای نقش‌ها توسط افراد که از طریق گروه‌های متفاوت از آنان خواسته می‌شود، انجام می‌گیرد؛ برخی نیز آن را فرایند تنظیم و الگو یافتن روش‌ها و رویه‌های مصوب جامعه تعریف کرده‌اند (زاهدی، امرایی و نظر بیگی، ۱۳۸۹، ۵۵).

اهمیت ارزش‌ها در جامعه در آن است که اساس ارزیابی افراد جامعه را از پدیده‌ها و امور اطرافشان فراهم می‌سازند و رفتار افراد را متناسب با هنجارهای جامعه تنظیم می‌کنند. در اصل، ارزش‌ها به رفتار، جهت می‌دهند و آنها را هدایت می‌کنند. بر همین اساس برخی از کارکردهای اجتماعی ارزش‌ها عبارت‌اند از:

(۱) ارزش‌ها در جهت نیل به همبستگی عمل می‌کنند وحدت و یگانگی را در جامعه به وجود می‌آورند.

(۲) ارزش‌ها در هر جامعه، شیوه‌های مطلوب تفکر و رفتار را مشخص می‌کنند.

(۳) ارزش‌ها باعث ایجاد نظم و هماهنگی در تعاملات اجتماعی میان افراد جامعه می‌شوند.

(۴) ارزش‌ها عاملی برای راهنمایی مردم و تحقق نقش‌های اجتماعی هستند.

(۵) ارزش‌ها به‌عنوان وسیله‌ای برای کنترل اجتماعی و فشار اجتماعی عمل می‌کنند. (هندیانی و قاسملو، ۱۳۹۵، ۱۰۱).

موضوع هدایت و نهادینه سازی سرمایه های انسانی در راستای اهداف جامعه و سازمان‌ها یک چالش جدی در مطالعات علوم انسانی و سازمانی به شمار می‌رود و از آن، گاه به «تربیت سیاسی» افراد سازمان تعبیر می‌شود. تربیت سیاسی را آن چنان که جان الیاس (۱۳۸۵)، تأکید کرده، پرورش فضایل، دانش و مهارت های مورد نیاز برای مشارکت سیاسی و آماده کردن اشخاص برای مشارکت آگاهانه در بازسازی آگاهانه جامعه خود است و اموری همچون تربیت شهروندان، گزینش رهبران سیاسی، ایجاد یک همبستگی سیاسی، حفظ قدرت سیاسی، اجتماعی کردن افراد برای نظام های سیاسی، نقد سازنده نظام سیاسی موجود و تربیت شهروندان وفادار و متعهد از جمله اهدافی است که برای تربیت سیاسی ذکر می‌کند. زمینه سازی و فرصت آفرینی به منظور کسب دانش اجتماعی و مهارت‌های زندگی، پرورش بینش و قدرت تحلیل سیاسی و ارتقای انگیزش و تقویت توان مشارکت و همگرایی افراد جامعه در امور اجتماعی- سیاسی در یک روند تدریجی، مستمر و نظام مند شکل می‌گیرد. از آنجا که کنش‌های اجتماعی انسان بر سه محور دانش، ارزش و رفتار شکل می‌گیرد، بنابراین نهادینه سازی و تربیت اجتماعی و سیاسی انسان معطوف به سه جنبه مهم ذیل است:

دانش و بینش؛

ارزش‌ها و گرایش‌ها؛

مهارت‌ها و رفتارهای اجتماعی.

از نظر روکیچ^۱ ارزش، نگرشی بنیادی درباره برخی شیوه‌های گسترده رفتار همانند: شهامت، شرافت و دوستی در کنار واژه های اصیل انسانی از قبیل: برابری، رستگاری، آزادی و

خودشکوفایی است. و باورها، گرایش‌ها و ارزش‌ها (ابزاری یا غایی)، همگی در چارچوب نظام کلی که همان نظام باورهای فراگیر است، نظم می‌یابد و نوعی ارتباط کارکردی بین عناصر با اجرای این نظام کلی وجود دارد. وی نظام شناختی رفتاری را به شکل دوائر متداخل ترسیم می‌کند که دایره مرکزی شامل نظام باورهای کلی و دایره‌های بعدی به ترتیب ارزش‌های غایی، ارزش‌های ابزاری و گرایش‌ها را تشکیل می‌دهد. (محمد خلیفه، ۱۳۷۸: ۵۶).

ارزش‌های اسلامی - انقلابی

ارزش‌های اسلامی انقلابی به این دلیل اهمیت دارد که گفتمان انقلاب اسلامی در حکمرانی بر این باورند که اسلام دارای نظریه‌ای جامع درباره دولت و سیاست است (حسینی زاده، ۱۳۸۶، ۱۳). با این توصیف دو قید به ارزش‌ها ضمیمه شده است یکی اسلامی بودن و دیگر انقلابی بودن در این پژوهش به دنبال آن هستیم که ببینیم ارزش‌های برخاسته از گفتمان انقلاب اسلامی که برخی از آن به اسلام سیاسی (حسینی زاده، ۱۳۸۶) نام می‌برند و برخی دیگر نام اسلام ایدئولوژیک (کاشی، ۱۳۷۵) بر آن می‌نهند و ما بانام ارزش‌های اسلامی - انقلابی صورت‌بندی کرده‌ایم، چیست؛ آیا فصل ممیزی بین ارزش‌های اسلامی و ارزش‌های اسلامی - انقلابی وجود دارد؟ برای پاسخ به این پرسش ناگزیریم به قرائت‌ها و گفتمان‌های اسلامی در دوران معاصر و به‌طور ویژه به دوره انقلاب اسلامی اشاره کنیم تا چنانچه اختلافی از این نظر بین آن‌ها هست، مطرح شود.

تمایز ارزش‌های اسلامی با ارزش‌های اسلامی - انقلابی را باید در تفاوت نگاه این دو گفتمان در بعد سیاست و حکومت جستجو کرد. ارزش‌های اسلامی یا به تعبیری نرم و معیار دین اسلام در باب اصول دین و فروع آن به‌جز بخش سیاست آن به نظر می‌رسد در دو گفتمان یادشده چندان تفاوتی باهم ندارد. تنها تفاوت در عرصه سیاست است که یکی را انقلابی و دیگری را محافظه‌کار می‌کند؛ با این توضیح در تبیین و توضیح ارزش‌های اسلامی - انقلابی به آن بخش تمایز یافته این گفتمان نسبت به سایر گفتمان‌ها از اسلام، یعنی سیاست می‌پردازیم؛ به‌عبارت‌دیگر، ارزش‌های اسلامی انقلابی شامل آن ارزش‌هایی می‌شود که وجه ممیزه گفتمان اسلام سیاسی، با سایر گفتمان‌های اسلامی در حوزه سیاست است. در واقع، ارزش‌های اسلامی انقلابی مبتنی بر گفتمان اسلام سیاسی فقهاتی مانند دو روی یک سکه هستند؛ هم انقلابی است و هم اسلامی.

مقام معظم رهبری در خصوص ارزش‌های انقلابی از دیدگاه اسلامی اعتقاد دارند: «ارزش‌های انقلابی از ارزش‌های اسلامی به هیچ‌وجه تفکیک‌پذیر نیست؛ این‌ها باهم یکی است. کسی نمی‌تواند بگوید من مسلمانم؛ اما انقلاب را قبول ندارم و یا بگوید من انقلابی هستم؛ اما اسلام را قبول ندارم! امروز زنده‌ترین تپش‌های انقلابی در اینجاست؛ بسیج‌کننده‌ترین نیروهای مردمی، این انقلاب است درحالی‌که سرتاسر دنیا، انباشته از انقلاب‌های گوناگون است. پس انقلابی غیر اسلامی و اسلامی غیرانقلابی نداریم ارزش‌های انقلابی، همان ارزش‌های اسلامی است. (خامنه‌ای، ۲۳ / ۰۳ / ۱۳۶۸)

کشف اصول و ارزش‌های اسلامی - انقلابی از متن بیانیه گام دوم انقلاب

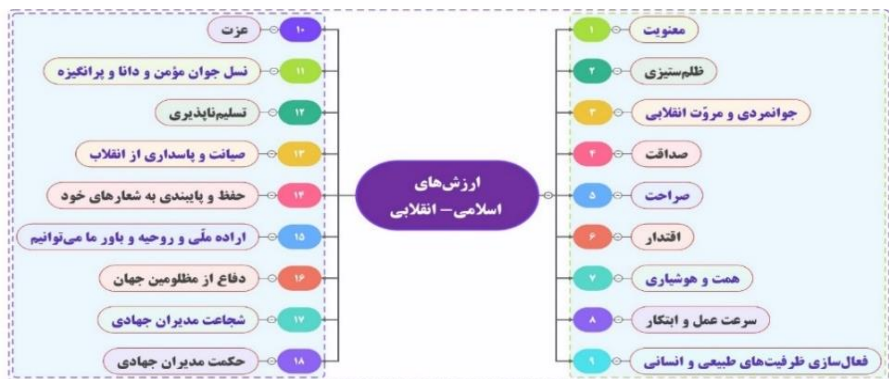
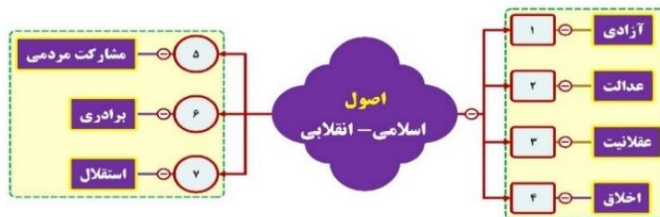
برای دستیابی به الگوی مفهومی اصول و ارزش‌های اسلامی - انقلابی مبتنی بر بیانیه گام دوم به روش «تحلیل محتوی» اقدام شده که به شرح مختصر زیر ارائه می‌گردد:

جدول ۱. نمونه تجزیه و تحلیل (تحلیل محتوی - کدگذاری) بیانیه گام دوم انقلاب در مورد اصول و ارزش‌های اسلامی و انقلابی

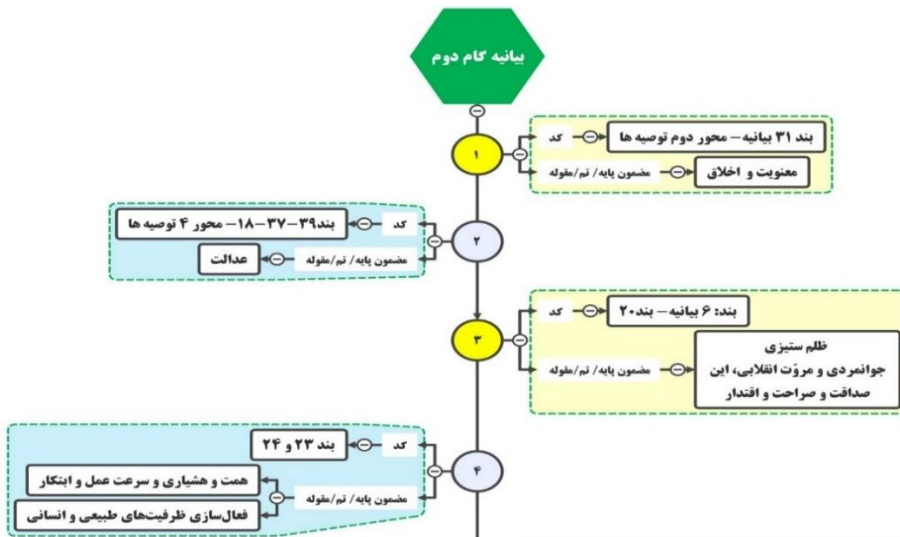
مضمون پایه / مقوله / تم	متن / گزاره	کد
معنویت و اخلاق	(دو) معنویت و اخلاق	
	بند ۳۱: معنویت به معنی برجسته کردن ارزش‌های معنوی از قبیل اخلاص، ایثار، توکل، ایمان در خود و در جامعه است و اخلاق به معنی رعایت فضیلت‌هایی، چون خیرخواهی، گذشت، کمک به نیازمند، راست‌گویی، شجاعت، تواضع، اعتمادبه‌نفس و دیگر خلقیات نیکو است.	بند ۳۱ بیانیه - محور دوم توصیه‌ها
معنویت و اخلاق	معنویت و اخلاق، جهت‌دهنده‌ی همه‌ی حرکت‌ها و فعالیت‌های فردی و اجتماعی و نیاز اصلی جامعه است؛ بودن آن‌ها، محیط زندگی را حتی با کمبودهای مادی، بهشت می‌سازد و نبودن آن حتی با برخورداری مادی، جهنم می‌آفریند.	
	(۵) سنگین کردن کفه‌ی عدالت در تقسیم امکانات عمومی کشور	بند ۳۹-۳۷ - ۱۸ - محور ۴
عدالت	بند ۱۸: خامساً: کفه‌ی عدالت را در تقسیم امکانات عمومی کشور سنگین کرد. نارضایتی این حقیر از کارکرد عدالت در کشور به دلیل آنکه این ارزش والا باید گوهر بی‌همتا بر تارک نظام جمهوری اسلامی باشد و هنوز نیست، عدالت مورد انتظار در جمهوری	

اسلامی که مایل است پیرو حکومت علوی شناخته شود، بسی برتر از این‌ها است و چشم امید برای اجرای آن به شما جوان‌ها است که در ادامه بدان خواهیم پرداخت... بند ۳۷ و بند ۳۹: عدالت در صدر هدف‌های اولیهی همه‌ی بعثت‌های الهی است و در جمهوری اسلامی نیز دارای همان شأن و جایگاه است؛ این، کلمه‌ای مقدس در همه‌ی زمان‌ها و سرزمین‌ها است

برای تعیین نوع محتوای «اصول» و «ارزش‌ها» بودن، برابر روش زیر عمل شده است: پس از احصا و برشماری تم‌های اصلی متن و لیست کردن آنها، چنانچه تم مفروض، دلالت بر مبانی پایدار و غیرقابل تغییر داشته باشد، «اصل» است و اگر دلالت بر تغییر و تفاوت در بعد زمان و کمیت پذیری داشته باشد، نماد «ارزش» است.



شکل ۱. تم‌ها یا مضامین اصلی احصاء شده از متن بیانیه گام دوم و طبقه‌بندی ارزش‌ها و اصول اسلامی-انقلابی



شکل ۲. فرایند احصاء مضامین بر مبنای بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

مدل نهادینه سازی

نهادینه‌سازی یکی از اصطلاحات علم جامعه‌شناسی است و بیشتر به شکل نهادینه شدن یک امر اجتماعی، یعنی پایه‌ای و ریشه‌ای شدن آن در متن و عمق جامعه و مقبول، تأیید و به رسمیت شناخته شدن آن ارزش‌ها و مقررات توسط افراد جامعه حکایت دارد. جامعه‌شناسان، نهادینه شدن را نوعی فرآیند می‌دانند که طی آن رفتارهای منظم، بادوام و تا حد زیادی پیش بینی شده در کنش متقابل توسعه می‌یابد. این فرآیند با شروع پذیرش هنجارها و انتظارات نقش‌ها توسط افراد که از طریق گروه‌های متفاوت از آن‌ها خواسته می‌شود انجام می‌گیرد و برخی نیز آن را فرآیند تنظیم و الگو یافتن روش‌ها و رویه‌ها و رفتارهای هنجاریافته تعریف کرده‌اند. (زاهدی؛ امرایی؛ نظر بیگی. ۱۳۸۹، ۵۵). نهادینه‌سازی، فرایندی است که از طریق آن اقدامات در جامعه تکرار می‌شوند و از جانب افراد، معانی مشترکی به خود می‌گیرند. این مفهوم در سال‌های اخیر بارها در بیانات مقام معظم رهبری مطرح شده است. با نگاه اجمالی به مجموعه بیانات ایشان، درمی‌یابیم که از منظر ایشان نهادینه‌سازی به‌عنوان یک نقطه شروع برای ایجاد تحول و انجام حرکت‌های بزرگ در جامعه تلقی می‌شود. از این‌رو پرداختن به معناشناسی نهادینه‌سازی و درک ابعاد مختلف آن از منظر مقام معظم رهبری در مورد ارزش‌ها، می‌تواند نقشه راه مناسبی برای درک نحوه نهادینه‌سازی ارزش‌ها و استفاده از پیامدها و نتایج آن برای مسئولان و مجریان کشور باشد.

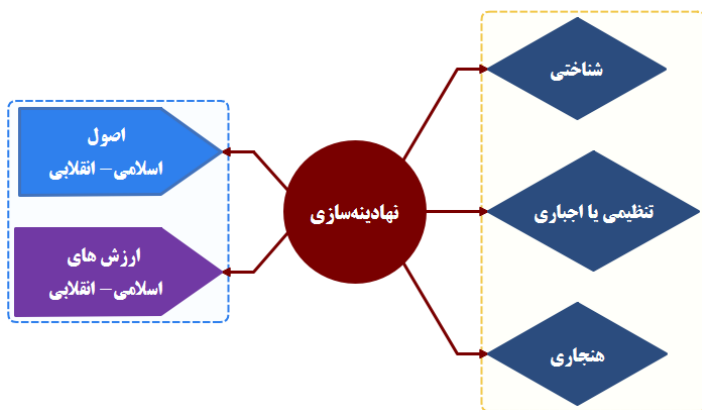
هچ، مای جو. کانلیف. ان. ال. (۱۳۹۵) معتقدند که فرایند نهادینه‌سازی مبتنی بر سه مرحله است: مرحله نخست عبارت است از بیرونی کردن (به معنای اقدامات عینی و مشهود)؛ مرحله دوم شامل صورت واقع دادن (به معنای تفسیرهای ذهنی)؛ مرحله سوم عبارت است از درونی کردن (به معنای ریشه کردن آن مفاهیم در باورها و ذهن مخاطبان).

بنابراین در راستای نهادینه‌سازی ارزش‌ها در جامعه، می‌توان از سه میکانیزم یا سازوکارهای شناختی، هنجاری و اجباری استفاده کرد. البته ممکن است در هر شرایطی یکی از این سازوکارها یا ترکیبی از آنها به کار گرفته شود. قاعده مورد پذیرش و مقبول چنین است که سازوکارهایی که شتاب و سرعت بیشتری در نهادینه‌سازی ارزش‌ها دارند، به ثبات کمتری منجر شوند، منظور از ثبات، طول مدتی است که ارزش، نهادینه می‌شود و اشاعه و مشروعیت و بقا می‌یابد. سازوکارهای شناختی از شتاب کمتری برخوردارند اما باثبات زیادی همراه هستند و سازوکارهای هنجاری از شتاب و ثبات متوسطی برخوردارند و موجب تعهد به ارزش‌ها می‌شوند؛ سازوکارهای اجباری از شتاب زیاد و ثبات کم برخوردارند و به مقاومت در برابر ارزش‌های تحمیلی منجر می‌شوند.

البته تجارب نشان داده است که بکارگیری رویکرد اجبار در کنترل و نهادینه کردن ارزش‌ها در مراحل اولیه، بیشتر حالت کنترلی دارد اما پس از مدتی در صورت وجود سازوکارهای شناختی و هنجاری به درونی شدن در فرد منجر می‌شود، یعنی چون فرد از وجود عامل کنترل در جامعه آگاه است، سعی می‌کند به خودکنترلی روی آورد. در این حالت مرکز کنترل رفتار، از بیرون به درون، راه می‌یابد. ویژگی کنترل، در نهادینه‌سازی، ذاتی است؛ یعنی کنترل اجتماعی اولیه در نهادهای اجتماعی نهفته است. (قلی پور، ۱۳۸۶: ۱۳-۱۶). نمونه موفق نهادینه‌سازی، تغییر رفتار رانندگان خودروها بر اساس اجبار کنترل راهنمایی و رانندگی در سطح شهر و جاده‌ها و اتوبان‌هاست.

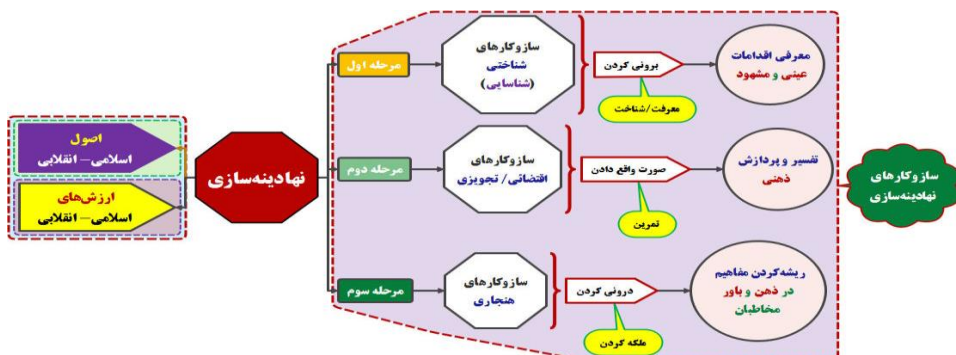
«سازوکار هنجاری» به شکل‌گیری هنجارها در جاری ساختن ارزش‌ها اشاره دارد. هنجارها، نیروهای مؤثری هستند که تعیین می‌کنند، کارها باید به چه ترتیب انجام شوند. بعضی از هنجارها، عمومی و برخی خاص هستند. هنجارها محدودیت‌هایی را بر رفتار افراد در جامعه تحمیل می‌کنند و تعیین می‌کنند که افراد در یک موقعیت خاص چه رفتاری باید داشته باشند و در آن موقعیت چه انتظاری از آنان می‌رود (فقیهی و همکاران، ۱۷: ۱۳۹۴)

از آنجا که مهمترین بخش الگوهای مفهومی، متغیرهای تحقیق می باشند لذا جهت شناسایی متغیرهای تحقیق، مباحث و بخشهای ادبیات نظری مورد بررسی و جمع بندی قرار گرفت و چارچوب نظری تحقیق بر این اساس با بررسی جمع بندی ادبیات نظری الگوی مفهومی تحقیق به شرح شکل ۳ طراحی گردید.



شکل ۳. چارچوب نظری تحقیق

هنجارها نوعی سرمایه اجتماعی به شمار می آیند که اعتماد و اطمینان را بین انسان‌ها تقویت می کنند، به گونه‌ای که افراد، مجاز نیستند در جهت سود کوتاه مدت خود عمل کنند. هنجارها به طور جمعی حفظ می شوند و منافع حاصل از رعایت آنها، به نفع همه اعضای جامعه می شود. سازگاری با ساختارهای هنجاری جامعه، برای فرد مشروعیت ایجاد می کند. هر قدر ارزش‌هایی که فرد در خود درونی می کند، بیشتر مورد قبول جامعه باشد، مشروع تر خواهد بود و سهم قابل توجهی از منابع جامعه را در اختیار خواهد گرفت.



شکل ۴. مدل ترکیبی نهادینه سازی (اصول و ارزش ها)

در مدل ارائه شده توسط محققین برای نهادینه سازی اصول و عناصر از مدل ترکیبی سه گانه شناختی، اجباری و هنجاری استفاده شده است. شکل ۴ این مدل را بهتر نشان می‌دهد. در مدل ترکیبی سازوکارهای سه گانه شناختی، اجباری (تجویزی) و هنجاری با هم بکار گرفته می‌شوند تا یک سری اصول و ارزش‌ها در افراد نهادینه گردد.

پیشینه

در پژوهش‌های داخلی و همین‌طور منابع خارجی مطالب جدی و در خوری در باب متغیرهای تحقیق یعنی اصول و ارزش‌های انقلابی - اسلامی و راهکارهای نهادینه سازی آنها یافت نشده، معذالک محققینی چند به حوزه‌ها و متغیرهای اساسی این تحقیق پرداخته‌اند؛ به عنوان مثال:

غلامی و سعیدی شاهرودی (۱۴۰۰)، در پژوهشی برای فهم مؤلفه‌های گفتمان انقلابی‌گری از دیدگاه امامین انقلاب به سه بعد و ۱۲ مؤلفه دست‌یافتند که عبارت‌اند از: بعد بینشی (خدامحوری، ولایتمداری، اسلام محوری، عدالت خواهی)، بعد گفتاری (مردم‌سالاری دینی، نفی سلطه‌گری و سلطه‌پذیری، عدالت و پیشرفت و اقتدار دفاعی و بازدارندگی همه‌جانبه) و بعد رفتاری (دیپلماسی انقلابی، استقلال همه‌جانبه، استکبارستیزی و سبک زندگی اسلامی ایرانی). رکابیان و علی پور گنجی (۱۳۹۸)، در پژوهش خود با محور کشف مؤلفه‌های انقلابی‌گری، در اندیشه‌های سیاسی مقام معظم رهبری، دریافتند که پایبندی به مبانی و ارزش‌های اساسی انقلاب اسلامی، هدف‌گیری مستمر آرمان‌ها و همت بلند برای رسیدن به آن‌ها، پایبندی به استقلال همه‌جانبه کشور، حساسیت در برابر دشمن و تبعیت نکردن از او و تقوای دینی و سیاسی، پنج مؤلفه اساسی انقلابی ماندن هستند.

روش شناسی

تحقیق پیش‌روی یک تحقیق کیفی با استفاده از روش گروه کانونی یا گروهی از افراد متخصص (در این تحقیق ۷ نفر) به‌منظور جمع‌آوری اطلاعات، بررسی مسئله تحقیق ضمن تفکر و تبادل نگرش‌ها و ایده‌ها بوده است که انتخاب آنها به صورت هدفمند و از بین خبرگان دانشگاهی از چهار دانشگاه عالی دفاع ملی، دانشگاه هوایی، دانشکده فرماندهی و ستاد ارتش و دانشگاه امام حسین (ع) به روش گلوله برفی انتخاب شده‌اند.

بر اساس مدل مفهومی تحقیق، ما به ازای هر مولفه یک سوال بر اساس مدل ترکیبی نهادینه سازی از خبرگانی که به روش گروه کانونی^۱ در نظر گرفته شده اند، پرسیده شد. نمرات اخذ شده بر اساس فراوانی و آمار توصیفی هر گزینه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها

الف: تعیین رتبه شاخص‌ها و سنجه های تحقیق

پس از نشست توجیهی پاسخ به سوالات تحقیق در گروه کانونی و اخذ نظرات خبرگان، داده های به دست آمده در فرایند آمار توصیفی با استفاده از نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در ابتدا تحلیل رگرسیون نشان از رابطه معناداری میان ابعاد اصلی موضوع نهادینه سازی یعنی اصول و ارزش ها دارد و سپس بر اساس آزمون فریدمن میانگین رتبه های هر گروه از مولفه ها مشخص شده است که اهم نتایج آن به شرح ذیل می باشد:

معناداری همبستگی مثبت میان اصول اسلامی- انقلابی و ارزشهای اسلامی- انقلابی

جدول شماره ۲: آزمون رگرسیون

سطح معنی داری	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	Model	
		۵۳۶.۴۷	۱	۵۳۶.۴۷	Regression	اصول
۰/۰۰۱	۶۰.۷۸۴	۸.۷۲۲	۱۵	۲۶.۱۷۰	Residual	اسلامی-
			۱۵	۱۰۷.۳۰	Total	انقلابی
		۵۶۸.۳۴	۱	۵۶۸.۳۴	Regression	ارزشهای
۰/۰۰۱	۶۰.۹۶۴	۸.۸۴۶	۱۵	۲۶.۴۸۳	Residual	اسلامی-
			۱۵	۱۱۴.۳۵	Total	انقلابی

نهادینه سازی اصول اسلامی-انقلابی

الف: رتبه بندی (نهادینه سازی اصول اسلامی-انقلابی) مرحله شناخت و ادراک

جدول شماره ۳: نتایج آزمون فریدمن جهت سنجش رتبه بندی گویه های مرحله شناخت و ادراک

رتبه	گویه	میانگین رتبه	مقدار مربع کای	سطح معناداری
۱	آموزش گروهی	5.01		
۲	مشاوره، گفتمان و تعامل چهره به چهره	4.97	28.19	۰.۰۰۱
۳	کارگاه آموزشی	4.68		

۴	موعظه و سخنرانی	3.94
۵	همایش، کنفرانس و....	3.12
۶	آموزش انفرادی مجازی	2.91
۷	کتاب و جزوه	2.86

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که با توجه به مقدار آزمون مربع کای (۲۸.۱۹) و همچنین سطح معناداری (کمتر از ۰.۰۰۱)، تفاوت بین رتبه شاخص‌ها یا گویه‌ها مرحله شناخت و ادراک معنادار می‌باشد. لذا می‌توان برای شاخص‌ها رتبه‌بندی قائل شد. بنابراین می‌توان چنین نتیجه گرفت که در میان گویه‌های مرحله شناخت و ادراک، شاخص آموزش گروهی (با میانگین رتبه ۵.۰۱) و سپس مشاوره، گفت‌وگو و تعامل چهره به چهره (با میانگین رتبه ۴.۹۷) در رتبه اول و گویه کتاب و جزوه (با میانگین رتبه ۲.۱۷) در رتبه آخر قرار دارد.

ب: رتبه‌بندی (نهادینه‌سازی اصول اسلامی-انقلابی) مرحله تکرار و تمرین
جدول شماره ۴: نتایج آزمون فریدمن جهت سنجش رتبه‌بندی گویه‌های مرحله تکرار و تمرین

رتبه	گویه	میانگین رتبه	مقدار مربع کای	سطح معناداری
۱	ارزیابی و پایش عملکرد	3.11		
۲	نظارت و کنترل مستمر	2.93		
۳	نظام تشویق و تنبیه	2.59	14.86	0.004
۴	ایجاد نظام منتورینگ یا کوچینگ (راهنما و رهجو) یا استاد و شاگرد	2.43		

نتایج جدول شماره ۴ نشان می‌دهد که با توجه به مقدار آزمون مربع کای آماره آزمون (۱۴.۸۶) و همچنین سطح معناداری (۰.۰۰۴)، که کمتر از ۰/۰۵ است، تفاوت بین رتبه گویه‌های مرحله تکرار و تمرین معنادار می‌باشد. لذا می‌توان رتبه‌بندی بین گویه‌ها را انجام داد. بنابراین بنابراین می‌توان چنین نتیجه گرفت که در میان گویه‌های مرحله تکرار و تمرین، گویه ارزیابی و پایش عملکرد (با میانگین ۳.۱۱) در رتبه اول و گویه ایجاد نظام منتورینگ یا کوچینگ (راهنما و رهجو) (یا استاد و شاگرد) (با میانگین رتبه ۲.۴۳) در رتبه آخر قرار دارد.

پ: رتبه‌بندی (نهادینه‌سازی اصول اسلامی-انقلابی) مرحله درونی سازی و ملکه شدن
جدول شماره ۵: نتایج آزمون فریدمن جهت سنجش رتبه‌بندی گویه‌های مرحله درونی

سازی و ملکه شدن

رتبه	گویه	میانگین رتبه	مقدار مربع کای	سطح معناداری
۱	فرهنگ سازی سازمانی	4.08		
۲	اعتماد و مثبت اندیشی	3.93		
۳	اقدام بر مبنای قوانین و مقررات	3.56	18.14	0.002
۴	اعتماد به نفس و استحکام در اقدام و عمل	2.79		

نتایج جدول شماره ۵ نشان می‌دهد که با توجه به مقدار آزمون مربع کای اماره آزمون (۱۸.۱۴) و همچنین سطح معناداری (۰.۰۰۲)، که کمتر از ۰/۰۵ است، تفاوت بین رتبه گویه‌های مرحله درونی‌سازی و ملکه شدن معنادار می‌باشد. لذا می‌توان رتبه‌بندی بین گویه‌ها را انجام داد. بنابراین در میان گویه‌های مرحله درونی‌سازی و ملکه شدن، گویه فرهنگ سازی سازمانی (با میانگین رتبه ۴.۰۸) در رتبه اول و گویه اعتماد به نفس و استحکام در اقدام و عمل (با میانگین رتبه ۲.۷۹) در رتبه آخر قرار دارد.

در میان پاسخ‌های آزاد به معرفی دیگر شاخص‌های مرتبط با نهادینه سازی برای مرحله شناخت و ادراک، برخی از خبرگان به روش‌های دیگر نظیر معرفی الگوشناسی انسانی اسلامی- انقلابی و جلسات نقد و مناظره و آزاد اندیشی نیز اشاره کردند و هم چنین در لیست شاخص‌های درونی‌سازی اصول و ارزش‌ها نیز «رضایت‌مندی» به جای واژه «اعتماد» جایگزین گردد جمع‌بندی گویه‌های نهادینه‌سازی اصول اسلامی-انقلابی با توجه به اینکه گویه‌های پانزده گانه هر یک از مولفه‌ها عیناً تکرار شده‌اند، مناسب است رتبه بندی کلی آنها در اصول و ارزش‌های اسلامی را به دست آوریم تا بتوان با داشتن یک نگاه کلی آماری، تحلیل بهتری نسبت به آنها به دست آورد.

جدول ۶: نتایج آزمون فریدمن جهت سنجش رتبه‌بندی گویه‌های نهادینه‌سازی اصول اسلامی-انقلابی

رتبه	گویه	میانگین رتبه	مقدار مربع کای	سطح معناداری
1	آموزش گروهی	9.14		
2	مشاوره، گفت‌وگو و تعامل چهره به چهره	8.65		
3	موظفه و سخنرانی	8.63	164.59	کمتر از ۰.۰۰۱
4	فرهنگ سازی سازمانی	8.61		

8.43	اعتماد و مثبت اندیشی	5
8.20	ارزیابی و پایش عملکرد	6
8.05	کارگاه آموزشی	7
8.05	اقدام بر مبنای قوانین و مقررات	8
7.45	نظام تشویق و تنبیه	9
7.29	نظارت و کنترل مستمر	10
7.28	اعتماد به نفس و استحکام در اقدام و عمل	11
6.67	همایش، کنفرانس و....	12
6.33	ایجاد نظام منتورینگ یا کوچینگ(راهنما و	13
6.09	آموزش انفرادی مجازی	14
4.77	کتاب و جزوه	15

نتایج تحلیل جدول ۶ نشان می‌دهد که با توجه به مقدار آزمون مربع کای (۱۶۴.۵۹) و همچنین سطح معناداری (کمتر از ۰.۰۰۱)، تفاوت بین رتبه گویه‌های نهادینه‌سازی اصول اسلامی-انقلابی معنادار می‌باشد. لذا می‌توان رتبه‌بندی بین گویه‌ها را انجام داد. اهم نتایج رتبه بندی میان همه شاخص‌های سنجش نهادینه سازی اصول اسلامی - انقلابی به شرح جدول بالاست و چنین است که در میان شاخص نهادینه‌سازی (گویه آموزش گروهی) (با میانگین رتبه ۹.۱۴) در جایگاه اول و گویه کتاب و جزوه (با میانگین رتبه ۴.۷۷) در جایگاه آخر قرار دارد.

نهادینه‌سازی ارزش‌های اسلامی-انقلابی

الف: رتبه‌بندی(نهادینه‌سازی ارزش‌های اسلامی-انقلابی)مرحله شناخت و ادراک

جدول شماره ۷: نتایج آزمون فریدمن جهت سنجش رتبه‌بندی گویه‌های مرحله شناخت و ادراک

رتبه	گویه	میانگین رتبه	مقدار مربع کای	سطح معناداری
۱	آموزش گروهی	4.97		
۲	مشاوره، گفتمان و تعامل چهره به چهره	4.24		
۳	کارگاه آموزشی	4.02	26.65	۰.۰۰۱
۴	همایش، کنفرانس و....	3.97		
۵	موعظه و سخنرانی	3.21		

۶	آموزش انفرادی مجازی	2.57
۷	کتاب و جزوه	2.42

نتایج تحلیل جدول شماره ۷ نشان می‌دهد که با توجه به مقدار آزمون مربع کای آماره آزمون (۲۶.۶۵) و همچنین سطح معناداری (۰.۰۰۱)، که کمتر از ۰/۰۵ است، تفاوت بین رتبه گویه‌های مرحله شناخت و ادراک معنادار می‌باشد. لذا می‌توان رتبه‌بندی بین گویه‌ها را انجام داد. بنابراین می‌توان چنین نتیجه گرفت که در میان گویه‌های مرحله شناخت و ادراک، گویه آموزش گروهی (با میانگین ۴.۹۷) در رتبه اول و گویه کتاب و جزوه (با میانگین رتبه ۲.۴۲) در رتبه آخر قرار دارد.

ب: رتبه‌بندی (نهادینه‌سازی ارزش‌های اسلامی-انقلابی) مرحله تمرین و تکرار

جدول شماره ۸: نتایج آزمون فریدمن جهت سنجش رتبه‌بندی گویه‌های مرحله تمرین و تکرار

رتبه	گویه	میانگین مقدار مربع سطح	میانگین رتبه کای معناداری
۱	نظارت و کنترل مستمر	4.02	
۲	ارزیابی و پایش عملکرد	3.84	
۳	ایجاد نظام منتورینگ یا کوچینگ (راهنما و رهجو) یا استاد و شاگرد	3.31	17.49 0.003
۴	نظام تشویق و تنبیه	2.98	

نتایج تحلیل جدول شماره ۸ نشان می‌دهد که با توجه به مقدار آزمون مربع کای آماره آزمون (۱۷.۴۹) و همچنین سطح معناداری (۰.۰۰۳)، که کمتر از ۰/۰۵ است، تفاوت بین رتبه گویه‌های مرحله تکرار و تمرین معنادار می‌باشد. لذا می‌توان رتبه‌بندی بین گویه‌ها را انجام داد. بنابراین می‌توان چنین نتیجه گرفت که در میان گویه‌های مرحله تکرار و تمرین، گویه نظارت و کنترل مستمر (با میانگین ۴.۰۲) در رتبه اول و گویه نظام تشویق و تنبیه (با میانگین رتبه ۲.۹۸) در رتبه آخر قرار دارد.

پ: رتبه‌بندی (نهادینه‌سازی ارزش‌های اسلامی-انقلابی) مرحله درونی سازی و ملکه شدن

جدول شماره ۹: نتایج آزمون فریدمن جهت سنجش رتبه‌بندی گویه‌های مرحله درونی سازی و ملکه شدن

رتبه	گویه	میانگین رتبه	مقدار مربع کای	سطح معناداری
۱	فرهنگ سازی سازمانی	4.11		
۲	اقدام بر مبنای قوانین و مقررات	4.02	19.21	0.002
۳	اعتماد به نفس و استحکام در اقدام و عمل	3.88		
۴	اعتماد و مثبت اندیشی	2.93		

نتایج تحلیل جدول شماره ۹ نشان می‌دهد که با توجه به مقدار آزمون مربع کای (۱۹.۲۱) و همچنین سطح معناداری (۰.۰۰۲)، که کمتر از ۰/۰۵ است، تفاوت بین رتبه گویه‌های مرحله درونی‌سازی و ملکه شدن معنادار می‌باشد. لذا می‌توان رتبه‌بندی بین گویه‌ها را انجام داد. بنابراین می‌توان چنین نتیجه گرفت که در میان گویه‌های مرحله درونی‌سازی و ملکه شدن، گویه فرهنگ سازی سازمانی (با میانگین رتبه ۴.۱۱) در رتبه اول و گویه اعتماد و مثبت اندیشی (با میانگین رتبه ۲.۹۳) در رتبه آخر قرار دارد.

رتبه‌بندی گویه‌های نهادینه‌سازی ارزش‌های اسلامی-انقلابی

جدول ۱۰: نتایج آزمون فریدمن جهت سنجش رتبه‌بندی گویه‌های نهادینه‌سازی ارزش‌های اسلامی-انقلابی

رتبه	گویه	میانگین رتبه	مقدار مربع کای	سطح معناداری
1	فرهنگ سازی سازمانی	8.81		
2	نظارت و کنترل مستمر	8.75		
3	آموزش گروهی	8.64		
4	ارزیابی و پایش عملکرد	8.48		
5	اقدام بر مبنای قوانین و مقررات	8.38		
6	مشاوره، گفت‌وگو و تعامل چهره به چهره	8.37	533.38	کمتر از ۰.۰۰۱
7	اعتماد به نفس و استحکام در اقدام و عمل	8.01		
8	اعتماد و مثبت اندیشی	7.92		
9	کارگاه آموزشی	7.52		
10	ایجاد نظام منتورینگ یا کوچینگ (راهنما و رهجو) یا استاد و شاگرد	7.52		

7.50	موعظه و سخنرانی	11
7.46	نظام تشویق و تنبیه	12
5.77	همایش، کنفرانس و....	13
5.14	آموزش انفرادی مجازی	14
4.23	کتاب و جزوه	۱۵

نتایج جدول ۱۰ نشان می‌دهد که با توجه به مقدار آزمون مربع کای (۵۳۳.۳۸) و همچنین سطح معناداری (کمتر از ۰.۰۰۱)، تفاوت بین رتبه گویه‌های نهادینه‌سازی ارزش‌های اسلامی-انقلابی معنادار می‌باشد. لذا می‌توان رتبه‌بندی بین گویه‌ها را انجام داد. اهم نتایج رتبه بندی میان همه شاخص‌های سنجش نهادینه سازی اصول اسلامی - انقلابی به شرح جدول بالاست و چنین است که در میان این شاخص‌های نهادینه‌سازی، گویه فرهنگ سازی سازمانی (با میانگین رتبه ۸.۸۱) در جایگاه اول و گویه کتاب و جزوه (با میانگین رتبه ۴.۲۳) در جایگاه آخر قرار دارد.

بحث و نتیجه گیری

تحلیل یافته‌های تحقیق می‌تواند درگام بعدی ما را به نتایج زیر هدایت و راهنمایی کند :
الف : با توجه به سطح معناداری بدست آمده ۰/۰۰۱ ($P < 0.05$) یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که بین اصول اسلامی- انقلابی و ارزشهای اسلامی- انقلابی همبستگی مثبت و رابطه معناداری وجود دارد.

ب : جدول نهایی نهادینه سازی اصول و ارزش‌های اسلامی - انقلابی بر اساس آخرین پیشنهادهای اصلاحی خبرگان برابر جدول ۱۲ ارائه می‌گردد. همان طور که ملاحظه می‌شود دو شاخص الگوشناسی انسانی(شهیدان بابایی، صیاد شیرازی و سلیمانی) و همینطور برگزاری جلسات نقد و مناظره و آزاداندیشی نیز به سایر مولفه‌های نهادینه سازی می‌تواند اضافه گردد. در لیست شاخص‌های درونی سازی اصول و ارزش‌ها نیز «رضایتمندی» به جای واژه «اعتماد» جایگزین شده است.

پ: نهادینه سازی اصول اسلامی - انقلابی

۱ : مرحله شناخت و ادراک

بهترین روش نهادینه سازی اصول اسلامی -انقلابی برای مرحله شناخت و ادراک روش آموزش گروهی و سپس مشاوره، گفتمان و تعامل چهره به چهره(حضور) است.

همایش و کنفرانس، آموزش انفرادی مجازی و در آخر کتاب و جزوه از اولویت های بعدی فرآیند نهادینه سازی در مرحله شناخت و آگاهی اصول اسلامی - انقلابی است.

ابزارهای مکمل افزایش شناخت و آگاهی همه روش های نهادینه سازی نیز عبارتند از: معرفی الگوی

انسان اسلامی - انقلابی و جلسات نقد و مناظره و آزاد اندیشی .

۲ : مرحله تمرین و تکرار

بهترین روش نهادینه سازی اصول اسلامی -انقلابی برای مرحله تمرین و تکرار روش ارزیابی و پایش عملکرد و نظارت و کنترل مستمر است.

نظام تشویق و تنبیه و ایجاد نظام منتورینگ یا کوچینگ(راهنما و رهجو) یا استاد و شاگرد از اولویت های بعدی روش نهادینه سازی در مرحله تمرین و تکرار اصول اسلامی - انقلابی است.

۲ : مرحله درونی سازی

بهترین روش برای مرحله درونی سازی در نهادینه سازی اصول اسلامی -انقلابی تلاش برای تبدیل این اصول به فرهنگ سازمانی و تبدیل افراد به انسان ها یا کارکنانی معتمد و مثبت اندیش است.

اقدام بر مبنای قوانین و مقررات و اعتماد به نفس و استحکام در اقدام و عمل از دیگر روش های دیگر نهادینه سازی در مرحله درونی سازی اصول اسلامی - انقلابی است.

ج: نهادینه سازی ارزش های اسلامی - انقلابی

۱ : مرحله شناخت و ادراک

بهترین روش نهادینه سازی ارزش های اسلامی -انقلابی برای مرحله شناخت و آگاهی روش آموزش گروهی و سپس مشاوره، گفتمان و تعامل چهره به چهره(حضوری) و کارگاه آموزشی می باشد.

همایش و کنفرانس، وعظ و سخنرانی، آموزش انفرادی مجازی و در اخر کتاب و جزوه ، از دیگر روش های نهادینه سازی در حوزه شناخت ارزش های اسلامی - انقلابی با اثربخشی کمتری است.

ب : مرحله تمرین و تکرار

بهترین روش نهادینه سازی ارزش های اسلامی - انقلابی برای مرحله تمرین و تکرار روش نظارت و کنترل مستمر و سپس ارزیابی و پایش عملکرد می باشد. ایجاد نظام منتورینگ یا کوچینگ (راهنما و رهجو) یا استاد و شاگرد و نظام تشویق و تنبیه از دیگر روش های نهادینه سازی در مرحله تمرین و تکرار ارزش های اسلامی - انقلابی با اولویت کمتر است.

پ: مرحله درونی سازی

بهترین روش برای مرحله درونی سازی در نهادینه سازی ارزش های اسلامی - انقلابی تلاش برای تبدیل این ارزش ها به فرهنگ سازمانی و اقدام بر مبنای قانون و مقررات است. تبدیل افراد به انسان ها یا اعتماد به نفس کافی و مستحکم در اقدام و عمل و تلاش برای اعتماد سازی و تقویت مثبت اندیشی از دیگر روش های نهادینه سازی در مرحله درونی سازی ارزش های اسلامی - انقلابی با اولویت کمتر است.

اهم نتایج رتبه بندی میان همه شاخص های سنجش نهادینه سازی اصول اسلامی - انقلابی عبارت است از گویه آموزش گروهی (با میانگین رتبه ۸.۸۰) با بالاترین شاخص نهادینه سازی و گویه کتاب و جزوه (با میانگین رتبه ۴.۴۰) در جایگاه آخر قرار دارد.

پیشنهادهای تحقیق

- پیشنهادها و راهکارهای نهادینه سازی (نگاشت نهادی) اصول و ارزش های اسلامی - انقلابی:
- سامانه فرماندهی، کلیه معاونت های ستادی و نیروهای وابسته سازمانی و... لازم است بر اساس الگوی زیر نسبت به نهادینه سازی اصول و ارزش های اسلامی - انقلابی اقدام نمایند:

الف: نهادینه سازی اصول اسلامی - انقلابی

- پیشنهاد می شود راهکارهای زیر در اولویت مرحله شناخت و ادراک نهادینه سازی اصول اسلامی - انقلابی قرار گیرد:

- ✓ آموزش گروهی.
- ✓ مشاوره، گفتمان و تعامل چهره به چهره (حضوری)
- ✓ کارگاه آموزشی
- ✓ همایش و کنفرانس، وعظ و خطابه، کتاب و جزوه و در پایان آموزش انفرادی مجازی در اولویت های بعدی فرآیند نهادینه سازی گیرد.

ابزارهای مکمل نظیر: معرفی الگوی انسانی اسلامی ایرانی (نظیر شهیدان بابایی، صیاد و سلیمانی)، جلسات نقد و مناظره و آزاد اندیشی نیز مورد توجه قرار گیرد.

- پیشنهاد می‌شود راهکار زیر در اولویت مرحله تمرین و تکرار نهادینه‌سازی اصول اسلامی - انقلابی قرار گیرد:

- روش‌های ارزیابی و پایش عملکرد و نظارت و کنترل مستمر در اولویت قرار گیرد.
- روش‌های تشویق و تنبیه و ایجاد نظام منتورینگ یا کوچینگ (راهنما و رهجو) یا استاد و شاگرد، در اولویت‌های بعدی روش نهادینه‌سازی در مرحله تمرین و تکرار اصول اسلامی - انقلابی است.

- پیشنهاد می‌شود راهکار زیر در اولویت مرحله درونی‌سازی نهادینه‌سازی اصول اسلامی - انقلابی قرار گیرد:

- روش اصول به فرهنگ سازمانی و با روش اعتماد سازی و مثبت اندیشی یعنی تبدیل افراد به انسان‌ها یا کارکنانی معتمد و مثبت اندیش در اولویت تلاش برای نهادینه‌سازی قرار گیرد.

- اقدام بر مبنای قوانین و مقررات و اعتماد به نفس و استحکام در اقدام و عمل در اولویت‌های بعدی نهادینه‌سازی مرحله درونی‌سازی اصول اسلامی - انقلابی قرار دارد.

ب: نهادینه‌سازی ارزش‌های اسلامی - انقلابی

- پیشنهاد می‌شود راهکار زیر در اولویت مرحله شناخت و ادراک نهادینه‌سازی ارزش‌های اسلامی - انقلابی قرار گیرد

- روش آموزش گروهی و سپس مشاوره، گفت‌وگو و تعامل چهره به چهره (حضور)؛
- وعظ و سخنرانی، آموزش انفرادی مجازی و در آخر کتاب و جزوه، در فرآیند روش‌های نهادینه‌سازی در حوزه شناخت ارزش‌های اسلامی - انقلابی اولویت بعدی باشند.

- پیشنهاد می‌شود راهکار زیر در اولویت مرحله تمرین و تکرار نهادینه‌سازی ارزش‌های اسلامی - انقلابی قرار گیرد:

پ: نظارت و کنترل مستمر و سپس ارزیابی و پایش عملکرد؛

- روش ایجاد نظام منتورینگ یا کوچینگ (راهنما و رهجو) یا استاد و شاگرد و نظام تشویق و تنبیه روش‌های دیگر نهادینه‌سازی در اولویت‌های بعدی مرحله تمرین و تکرار ارزش‌های اسلامی - انقلابی است.

- پیشنهاد می‌شود راهکار زیر در اولویت مرحله درونی‌سازی نهادینه‌سازی ارزش‌های اسلامی - انقلابی قرار گیرد:

ت: تبدیل ارزش‌ها به فرهنگ سازمانی و اقدام بر مبنای قوانین و مقررات؛

- تلاش برای تبدیل افراد به انسان‌ها یا اعتماد به نفس کافی و مستحکم در اقدام و عمل و رضایت مندی و تقویت مثبت اندیشی در اولویت‌های بعدی نهادهای سازی طی مرحله درونی سازی ارزش‌های اسلامی - انقلابی قرار گیرد.
- پیشنهاد می‌شود راهکار نهایی توجه به دو شاخص زیر در فرآیند نهادهای سازی ارزش‌های اسلامی - انقلابی مورد توجه ویژه قرار گیرد:
 - ✓ آموزش گروهی
 - ✓ فرهنگ سازی سازمانی
- کلیه مسئولان و متولیان توجه نمایند که سه روش زیر دارای کمترین اثر و پایین‌ترین اولویت در فرآیند نهادهای سازی قرار دارند:
 - ✓ وعظ و خطابه
 - ✓ آموزش انفرادی مجازی
 - ✓ کتاب و جزوه

منابع

- احمدی، علی (۱۳۸۳)، مدیریت ارزشی با تکیه بر ارزشی‌های اسلامی، تهران: تولید دانش، چاپ اول، ۱۳۸۳
- تدابیر، رهنمودها و فرامین مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا در بیانیه گام دوم انقلاب، قابل دریافت از سایت Khamenei.ir
- جان، الیاس (۱۳۸۵)، فلسفه تعلیم و تربیت، ترجمه عبد الرضا ضرابی، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۵.
- حاتمی‌نسب، سید حسن؛ بهمنی، اکبر؛ طالعی‌فر، رضا؛ جوانبخت، موسی (۱۳۹۱)، تحلیل رابطه بین نظام ارزش‌ها و سلامت روانی دانشجویان کارشناسی ارشد. فصلنامه فرهنگ در دانشگاه اسلامی، شماره ۲، ص. ۱۴۲-۱۲۷.
- حسینی زاده، محمدعلی (۱۳۸۶)، اسلام سیاسی در ایران، قم، انتشارات دانشگاه مفید.
- رکابیان، رشید؛ علی پور گرجی، محمود (۱۳۹۸)، انقلابیگری، انقلابی بودن و انقلابی ماندن در اندیشه سیاسی مقام معظم رهبری، فصلنامه مطالعات انقلاب اسلامی، شماره ۵۷، ص. ۱۱۰-۹۵.
- زاهدی، عبدالرضا و ایوب امرایی و مریم نظر بیگی (۱۳۸۹)، روش قرآن کریم در نهادهای سازی عفاف و حجاب. فصلنامه مطالعات راهبردی زنان، شماره ۴۹، ص. ۱۰۶-۴۹.

- شهلائی، ناصر (۱۳۹۰)، مدیریت استراتژیک در نیروهای مسلح، تهران: انتشارات دافوس، چاپ اول. صالحی، عباس، (۱۳۸۲)، تربیت سیاسی، نشریه حضور، شماره ۴۵، ص ۷۸-۷۵.
- طباطبایی، مینو (۱۳۹۷)، بررسی مولفه های تربیت سیاسی، فصلنامه پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت، سال ۲۶، پاییز ۱۳۹۷، شماره ۴۰، صص ۱۱۹ تا ۱۳۶.
- علاقه‌بند، علی (۱۳۷۲)، جامعه شناسی آموزش و پرورش، تهران: انتشارات بعثت، چاپ دهم، ۱۳۷۲، ص ۷۴.
- غلامی، محمدصادق؛ سعیدی شاهرودی، علی (۱۴۰۰). شناسایی و تبیین ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های گفتمان انقلابی گری از دیدگاه امامین انقلاب، فصلنامه امنیت ملی، شماره ۳۹، صص ۷-۳۴.
- فقیهی، ابوالحسن و آیین قلی پور و سید محمد مقیمی و ندا محمداسماعیلی (۱۳۹۴)، طراحی و اجرای سازوکارهای نهادینه‌سازی ارزش‌ها در شرکتهای هلدینگ. فصلنامه علوم مدیریت ایران، شماره ۲۷، صص ۱-۲۷.
- قلی پور، آیین ۱۳۸۶ نقش دولت در نهادینه‌سازی حجاب. فصلنامه مطالعات راهبردی زنان، شماره ۳۸، صص ۳۶-۹.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۹۶)، جامعه‌شناسی. ترجمه منوچهر صبوری. تهران: نشر نی.
- محمد خلیفه، عبدالطیف (۱۳۷۸). بررسی روان‌شناختی تحول ارزش‌ها، ترجمه سیدحسن سیدی، مشهد؛ آستان قدس رضوی.
- هچ، ماری جو و ان. ال. کانلیف (۱۳۹۵). نظریه سازمان: مدرن، نمادین-تفسیری و پست‌مدرن، ترجمه حسن دانایی‌فرد تهران: مؤسسه کتاب مهربان نشر.
- هندیانی، عبدالله و موسی قاسملو (۱۳۹۵)، نقش ارزش‌ها و هنجارهای ملی و اجتماعی در پیشگیری از تهدید نرم با رویکرد انتظامی. فصلنامه مطالعات راهبردی ناجا، شماره ۲، صص ۱۳۰-۱۰۹.